

Företagsamheten 2017 – Metodbeskrivning

Bakgrund

Genom företagande ges människor möjlighet att förverkliga sina idéer och drömmar. Men företagandet innebär också ett ansvar mot kunder, leverantörer, anställda och myndigheter. Svenskt Näringsliv arbetar för att fler ska få möjlighet att starta och driva företag. Samtidigt vet vi att många av de som idag är företagare kommer att pensionera sig inom de närmaste åren, vilket kommer att få konsekvenser på lokal nivå.

Det har länge saknats aktuella uppgifter om hur många som väljer att ta ansvar för att driva ett företag. Detta gäller särskilt på lokal nivå. Det saknas också data om hur många som försvinner från företagandet och hur många som kommer till. Därmed går det inte att få fram aktuella uppgifter om könsfördelningen jämnas ut eller om det sker en förnygring bland de företagsamma. De mätningar av företagande som finns på lokal nivå avser bara företag, inte människor.¹

Att mäta antalet nya företag är intressant, men det säger inte så mycket om människorna som väljer att ta ansvar för att driva ett företag. Om tre personer väljer att starta ett företag tillsammans räknas detta som bara ett nytt företag trots att tre personer valt att satsa på företagande. Om en företagare väljer att dela upp sitt företag i tre olika bolag registreras två nya företag, men det har inte blivit fler personer som är involverade i företagande.

Även om den traditionella nyföretagsstatistiken är värdefull finns det behov av en mätning som följer individerna bakom företagandet på lokal nivå. Därför presenterar Svenskt Näringsliv årligen undersökningen Företagsamheten.

Vem är företagsam?

En person kan vara företagsam, det vill säga driftig och engagerad, utan att vara företagare. Men i våra mätningar likställer vi företagsamma personer med dem som har ansvar för utvecklingen av ett företag. Med denna definition har vi därför låtit Sveriges största affärs- och kreditupplysningsföretag UC AB selektera följande grupper:

- Personer med en aktiv² F-skattsedel
- Delägare i ett aktivt handels-/kommanditbolag³

¹ I dag publicerar NyföretagarCentrum och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) regelbundet statistik över nya företag. NyföretagarCentrums mätning har fördelen att uppgifterna kan publiceras snabbt och har hög aktualitet. Samtidigt har Tillväxtanalys mätningar den stora fördelen att de rensar bort registreringar som inte är genuint nya företag.

² Med aktiv avses att F-skattsedeln inte avregistrerats. Kraven på att ett aktiebolag eller ett handels-/kommanditbolag ska vara aktivt är högre. Det innebär bland annat att vi förutom F-skatt även tittar på registrering av moms och arbetsgivaravgift.

- VD i ett aktivt aktiebolag
- Ordinarie styrelseledamöter i ett aktivt aktiebolag

Det bör noteras att vår definition av företagsamma personer inte är likadan som den som används för att bestämma vem som är företagare. SCB har två olika definitioner av företagare. I arbetskraftsundersökningarna (AKU) räknas alla de som är sysselsatta och lägger huvuddelen av sin tid på det egna företaget som företagare. I den registerbaserade statistiken klassificeras personer som företagare om de får huvuddelen av sin inkomst från sitt eget företag. Med den definition vi använder kan personerna huvudsakligen vara anställda men ändå räknas som företagsamma.

Oavsett vilken definition som används för att beräkna antalet personer som är ansvariga för ett företag kan denna avgränsning ifrågasättas. Vår definition skulle exempelvis kunna kritiseras både för att vara alltför bred och alltför smal. Det kan hävdas att det inte är rimligt att inkludera alla styrelsemedlemmar i aktiebolag eller att ta med personer med enskilda firmor som endast omsätter några tusen kronor om året.

När det gäller styrelsemedlemmarna är vi medvetna om att det finns de som knappt engagerar sig alls i bolag där de är styrelsemedlemmar. Men de har ändå ett juridiskt ansvar för att bolaget inte missköts. När det gäller företag med låg omsättning har vi valt att ta med dem för att de som ansvarar för företagen ändå får en inblick i företagandet. De är tvungna att deklarerera sina inkomster och lämna uppgifter till myndigheter. Men vi rensar bort de personer som endast är kopplade till helt inaktiva företag.

Företagsamhet på kommunal nivå

Företagsamhetsmätningen är främst ämnad för att mäta utvecklingen på lokal nivå. Avsikten är att i varje kommun kunna mäta hur företagsamheten utvecklas. Vi vill kunna beskriva om fler blir involverade i företagande, om det sker en förnyring bland de företagsamma och om fler kvinnor blir företagsamma. Ett problem som uppstår i dessa sammanhang är att en person kan driva flera företag i olika kommuner. I vissa fall har en och samma person styrelseuppdrag i ett hundratal olika företag. För att undvika dubbelräkning tar vi bort alla dubletter. Ett personnummer kan alltså bara förekomma en gång i vår beräkning av företagsamma personer. Denna person placeras sedan i den kommun där han eller hon har sin bostadsadress.

Vilka tillkommer i företagsamheten?

Beräkningarna av antalet företagsamma i landets kommuner genomförs årligen. Med *nyföretagsam* avses individer som inte fanns med i vår beräkning av kommunens företagsamma personer föregående år. Det bör påpekas att detta inte behöver betyda att personen under året blivit ägare av ett bolag eller fått en styrelseplats under det senaste året. Det kan också vara så att personen varit företagsam länge men flyttat till kommunen under det senaste året. Det innebär att summan av alla nyföretagsamma i kommunerna inte behöver stämma överens med antalet nyföretagsamma i Sverige. För att kunna studera om nyföretagsamheten ökar tack vare inflyttning eller tack vare att fler av invånarna engagerar sig i företagande gör vi även en särredovisning av de inflyttade.

³ Delägare som inte har personligt ansvar i kommanditbolag ingår inte i mätningen. Eftersom de inte är obegränsat ansvariga för verksamheten kan de likställas med aktieägare i aktiebolag.

Slutligen samlar vi även in uppgifter om ålder och kön på de nyföretagsamma. På detta sätt kan vi följa om det sker en förnygring bland de företagsamma eller om könsfördelningen förändras.

Vilka försvinner från företagsamheten?

På motsvarande sätt som vi tar fram uppgifter för de nyföretagsamma följer vi de som försvinner från företagsamheten. Det gäller de som avregistrerar sin F-skattsedel, säljer sitt innehav i handelsbolaget eller lämnar sina styrelseposter. För att räknas till denna avslutargrupp får det inte finnas någon koppling till företagsamheten kvar. En person som lämnar en styrelsepost i ett aktiebolag men är kvar som styrelsemedlem i ett annat eller har en F-skattsedel kvar räknas fortfarande som företagsam.

Även bland de som försvinner från företagsamheten samlar vi in motsvarande uppgifter som för de nyföretagsamma. Vi kan följa om de försvinner från kommunen på grund av utflyttning eller om de helt avslutat sitt engagemang i företagandet. Dessutom tar vi fram uppgifter om ålder och kön.

Schematisk beskrivning av metodiken bakom undersökningen Företagsamheten

Steg 1

Alla personer som uppfyller ett av följande kriterier i UC:s register samlas in.

- Personer med en aktiv F-skattsedel
- Delägare i ett aktivt handels-/kommanditbolag
- VD i ett aktivt aktiebolag
- Ordinarie styrelseledamöter i ett aktivt aktiebolag



Steg 2

Alla dubletter rensas ut så att varje personnummer bara förekommer en gång i databasen. Sedan placeras individerna i den kommun där de har sin bostadsort. Nu finns listan över antalet företagsamma i varje kommun.



Steg 3

Gruppen med företagsamma i varje kommun jämförs med de företagsamma ett år tidigare. De som tillkommit sedan förra mätningen räknas som nyföretagsamma. De som försvunnit sedan den senaste mätningen räknas som avslutare.



Steg 4

Både de nyföretagsamma och avslutarna delas upp efter ålder och kön. Dessutom kontrolleras hur stor del av de båda grupperna som utgörs av personer som antingen flyttat in till kommunen eller flyttat ut från kommunen. De nyföretagsamma och avslutarna kan därför delas in i två grupper vardera. I beskrivningen nedan visas hur indelningen går till för årets mätning.

A Nyföretagsamma i kommunen x

A1. Genuint nyföretagsamma - Företagsamma i kommun x 2016 men inte företagsamma någonstans i Sverige 2015.

A2. Inflyttare - Företagsamma i kommun x 2016, inte företagsamma i kommun x 2015 men företagsamma i annan kommun 2015.

B Avslutare i kommunen x

B1. Genuina avslutare - Företagsamma i kommun x 2015 men inte företagsamma 2016.

B2. Utflyttare - Företagsamma i kommun x 2015, inte företagsamma i kommun x 2016 men företagsamma i annan kommun 2016.

Nytt för i år: Tillväxtföretagare samt äldre respektive unga VD:ar

I årets undersökning över Företagsamheten har vi låtit UC ta fram särskild statistik över tillväxtföretagare samt äldre och unga VD:ar för aktiebolag i Sveriges län och kommuner.

Syftet med att mäta antalet tillväxtföretagare är att undersöka i vilken utsträckning olika län och kommuner har gynnsamma förutsättningar för företagsamma människor med höga tillväxtambitioner. Tillväxtföretagare definieras i vår undersökning som de individer som idag driver ett publikt aktiebolag med minst fem anställda, som för fem år sedan var nyföretagsam.⁴ Den kommun som avses är den där individen har sin bostadsort idag. En

⁴ Personer som driver ett publikt aktiebolag är enligt vår definition följande: VD, vice VD, samt styrelseledamoter. Enbart de aktiebolag som rapporterar uppgifter om företagsledning och/eller

individ som räknas som tillväxtföretagare i en viss kommun behöver med andra ord inte nödvändigtvis ha varit nyföretagsam i samma kommun fem år tidigare. I jämförelsen mellan Sveriges län och kommuner rangordnas andelen tillväxtföretagare mätt i procent av de som var nyföretagsamma för fem år sedan.

Syftet med att mäta andelen äldre respektive unga VD:ar är att undersöka i vilken mån det har skett en generationsväxling bland företagsledare i Sveriges län och kommuner. En hög andel äldre VD:ar och en låg andel unga VD:ar indikerar en bristande förnyring i företagandet, vilket kan få allvarliga konsekvenser då den äldre generationen gradvis lämnar över ansvaret för – eller rentav avvecklar – företag som de har varit med om att bygga upp eller på andra sätt har varit ansvariga för.

En äldre VD definieras som en person född mellan 1940-1949 som är VD för ett publikt aktiebolag med minst en anställd.⁵ En ung VD definieras som en person född 1985 eller senare som är VD för ett publikt aktiebolag med minst en anställd. Vi redovisar dels andelen äldre och unga VD:ar av det totala antalet VD:ar, samt dels en kvot mellan antalet äldre och unga VD:ar. En kvot som uppgår till 2,0 i en kommun innebär således att det finns dubbelt så många äldre som unga VD:ar i kommunen.

styrelse ingår i undersökningen. Det innebär att det framför allt handlar om publika aktiebolag, då det för dessa finns ett lagmässigt krav om att registrera företagsledning och styrelseledamoter.

⁵ Till skillnad från mätningen av tillväxtföretagare inkluderas här inte vice VD och styrelseledamoter.